

Taustatietoa eurooppalaisesta kansalaisaloitteesta: "Vesi ja sanitaatio ovat ihmisoikeus!"

Historiaa

Euroopan julkisten palvelujen ammattiliitot (EPSU) päättivät vuoden 2009 kongressissaan tehdä aloitteen miljoonan nimikirjoituksen keräämiseksi vettä koskevan ihmisoikeuden puolesta. Aloitteen tarkoituksena oli mobilisoida työntekijöitä ja kansalaisia toimimaan yhtäältä tämän oikeuden puolesta ja toisaalta Euroopan komissiossa ja Euroopan hallitusten parissa vallitsevaa liberalisointi- ja kilpailumyönteistä politiikkaa vastaan. Euroopan komissio päätti viimein eurooppalaista kansalaisaloitetta koskevista säännöistä maaliskuussa 2011. Lisätietoja asetuksesta saa osoitteesta: <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome?lg=fi>.

Yhdistyneet kansakunnat on hyväksynyt ihmisten yleisen oikeuden veteen ja sanitaatioon. Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokous hyväksyi 28. heinäkuuta 2010 päätöslauselmassa 64/292 nimenomaisesti ihmisten oikeuden veteen ja sanitaatioon ja tunnusti, että puhdas juomavesi ja sanitaatio ovat avaintekijöitä kaikkien ihmisoikeuksien toteuttamisessa. Päätöslauselmassa valtioita ja kansainvälisiä järjestöjä kehoitetaan antamaan taloudellista tukea, auttamaan valmiuksien kehittämisessä sekä teknologian siirtämisessä, jotta turvallinen, puhdas, yleisesti saatavilla oleva ja edullinen juomavesi ja sanitaatio olisi kaikkien ulottuvilla.

Kaikki kansalaiset tarvitsevat juomavettä ja turvallisen sanitaatiojärjestelmän. Yhdistyneet kansakunnat on hyväksynyt tämän yleismaailmallisen ihmisoikeuden veteen ja sanitaation, mutta silti monet ihmiset eivät nauti tästä oikeudesta. Tämä ihmisoikeus on toteutettava Euroopan unionissa.

Mitä me haluamme

1. Kaikille Euroopan unionin asukkaille on taattava vesi- ja sanitaatiopalvelut. Mielestämme Euroopan unionin on toteutettava vettä koskevaa ihmisoikeutta siinä määrin kuin vesi- ja sanitaatiopalvelut kuuluvat eurooppalaisen lainsäädännön piiriin (yleishyödyllisen palvelun muodossa). Yleisen kattavuuden saavuttamiseksi Euroopan unionin on edistettävä tämän ihmisoikeuden toteuttamista asettamalla kaikkia jäsenmaita sitovat tavoitteet.

Taustatietoa eurooppalaisesta
kansalaisaloitteesta:
"Vesi ja sanitaatio ovat ihmisoikeus!"

2. Ihmisoikeudet ennen markkinoiden intressejä: Vesipalveluja ei saa vapauttaa. Haluamme, että EU muuttaa ajattelutapaansa nykyisestä kilpailukeskeisestä ja yksinomaan markkinapohjaisesta lähestymistavasta ja omaksuu asenteen, jossa asia nähdään osana julkisia palveluita ja perusoikeuksia. Vesi on rajallinen luonnonvara ja elämälle sekä terveydelle välttämätön yleishyödyke. Se on "luonnollinen" monopoli eikä siihen saa soveltaa sisämarkkinasääntöjä.
3. Veden ja sanitaation on oltava maailmanlaajuisesti kaikkien saatavilla. Mielestämme EU:n tulisi toimia enemmän veden ja sanitaation maailmanlaajuisen saatavuuden puolesta. EU:n on asetettava tavoitteita ja otettava veden ja sanitaation maailmanlaajuinen saatavuus osaksi kehityspolitiikkaansa. Näin EU edistäisi aktiivisesti veden ja sanitaation maailmanlaajuisesta saatavuutta.

Ehdotuksemme Euroopan komissiolle vettä ja sanitaatiota koskevan ihmisoikeuden toteuttamiseksi:

1. Vettä ja sanitaatiota koskevaa ihmisoikeus on tuotava esiin kaikessa vettä ja/tai sanitaatiota koskevassa kommunikoinnissa.
2. Kaikille EU:n jäsenmaiden asukkaille on taattava vesi- (turvallinen, puhdas ja edullinen) ja sanitaatiopalvelut.
3. Vesipalveluista ei saa tehdä kaupallisia palveluita, joten vesi on jätettävä sisämarkkinasääntöjen ulkopuolelle. Tähän tavoitteeseen voidaan päästä jos Euroopan komissio sitoutuu:
 - Olemaan vapauttamatta vesi- ja sanitaatiopalveluja.
 - Olemaan sisällyttämättä vesi- ja sanitaatiopalveluita CETA-sopimuksen kaltaisiin kauppasopimuksiin.
 - Tukemaan yhteistyötä julkisen sektorin toimijoiden välillä.
 - Sisällyttämään vesiputedirektiivin periaatteen, että "vesi ei ole kauppatavara", kaikkeen EU:n vesi- ja vesiaiheiseen politiikkaan.
 - Asettamaan vesiympäristön suojelun kauppapolitiikan edelle.
 - Aloittamaan tukiohjelmia niille kuluttajille, jotka eivät kykene maksamaan vesilaskuun, minkä tavoitteena on, ettei heitä kytkettäisi pois verkosta.
 - Varmistamaan, että yksityiset vesipalveluja toimittavat vesiyhtiöt noudattavat sopimustensa osalta täydellistä läpinäkyvyyttä ja avoimuutta (kaupallinen salassapito ei sovi tähän julkiseen palveluun).
 - Edistämään kansalaisosallisuutta vesiputedirektiivin mukaisesti.
4. Veden ja sanitaation saatavuutta on lisättävä maailmanlaajuisesti ottamalla yleismaailmallinen veden ja sanitaation saatavuus osaksi EU:n kehityspolitiikkaa ja antamalla suurempi osa virallisesta kehitysavusta (ODA) korvamerkittynä vesi- ja sanitaatiopalvelujen parantamista varten.
5. Julkisen sektorin toimijoiden välistä yhteistyötä (vesioperaattorikumppanuus) on edistettävä voittoa tavoittelemattomien periaatteiden sekä vesiopeattoreiden ja eri maiden työntekijöiden välisen solidaarisuuden pohjalta.

Taustatietoa eurooppalaisesta
kansalaisaloitteesta:
"Vesi ja sanitaatio ovat ihmisoikeus!"

6. Lakiin on kirjattava, että veden ja vesiresurssien hallinnan on pysyttävä julkisissa käsissä.
7. On tuettava EU:ssa ja muissa maissa niitä julkisia vesiyhtiöitä, joilla ei ole omista varoistaan mahdollisuutta kehittää vedenjakelu- ja jätevedenkäsittelypalveluja köyhille.
8. On tuettava ja edistettävä vesiyhtiöitä, jotka investoivat vuotuisesta liikevaihdostaan tietyn osan vesioperaattorikumppanuuden kehittämiseen kehitysmaissa (Alankomaiden ja Ranskan esimerkin mukaan).
9. On tuettava vapaaehtoisen eurooppalaisen arviointijärjestelmän laatimista, jotta julkiset yhtiöt edistäisivät korkealaatuisia vesipalveluita.
10. On laadittava hallintotapasäännöt EU:n 27 jäsenmaassa toimiville vesiyhtiöille.

Prosessi

Tätä eurooppalaista kansalaisaloitetta virallisesti edustava kansalaiskomitea on perustettu. Vähimmäisvaatimuksena on 7 henkilöä 7:stä eri Euroopan maasta. Meillä on 34 edustajaa 27 EU-maasta, joissa tulemme kampanjoimaan. Kaikkiin näihin maihin olemme perustaneet kansalliset kampanjaryhmät. Näyttääksemme, että kyseessä ei ole ainoastaan EU:n sisäinen ongelma vaan globaali ongelma, tulemme lisäksi kampanjoimaan muissa maissa, kuten Turkissa, Kroatiassa, Venäjällä ja Norjassa.

Tulemme kampanjoimaan sekä Internetissä että kadulla. Allekirjoituksia voidaan kerätä kampanjan verkkosivuille www.right2water.eu tai paperilistoille. Allekirjoitusten kerääminen alkaa heti kun Euroopan komissio on hyväksynyt eurooppalaisen kansalaisaloitteemme. Jätämme ehdotuksemme 1. huhtikuuta 2012, eli ensimmäisenä päivänä, jolloin eurooppalaisen kansalaisaloitteen voi jättää.

22. maaliskuuta 2012: Maailman vesipäivä; www.right2water.eu-verkkosivut käynnistetään

1. huhtikuuta 2012: eurooppalaisen kansalaisaloitteen rekisteröinti/jättäminen

24.-25. huhtikuuta 2012: oletettu rekisteröinnin vahvistaminen Euroopan komission toimesta = ensimmäinen allekirjoitusten keräyspäivä! Sivutapahtuma EPSU Executive Committee -kokouksen yhteydessä

Huhtikuu 2012 – huhtikuu 2013: Vuosi aikaa kerätä miljoona allekirjoitusta.

Tukijärjestöt

Kampanjointia tehdään sekä Internetissä että kadulla. Toivomme laaja-alaista kansalaisjärjestötukea; esim. ympäristö-, sosiaali- ja kehitysorganisaatioilta, mutta myös naisjärjestöjen, kirkkojen ja julkisten (vesi)laitosten taholta. Haemme myös tukea politiikan koko kentältä ja haemme "julkisuuden henkilöitä" toimimaan kampanjan lähettiläinä ja tukemaan kampanjaa julkisesti.

Taustatietoa eurooppalaisesta
kansalaisaloitteesta:
"Vesi ja sanitaatio ovat ihmisoikeus!"

Yleiskatsaus eurooppalaisen kansalaisaloitteen jättämisprosessiin.

- a) Aloitteen tavoitteen on oltava Euroopan komission toimivallan mukainen jotta komissio voisi sopimusten mukaisesti ehdottaa lainsäädäntöä, eikä se saa olla ilmeisen perusteeton eikä Unionin arvojen vastainen.
- b) Järjestäjien on muodostettava ainakin seitsemästä jäsenestä koostuva kansalaiskomitea ja nimitettävä yhteyshenkilöiksi yksi edustaja ja yksi varamies. Heidän, kuten tulevien aloitteen allekirjoittajienkin, on oltava Unionin kansalaisia ja heillä on oltava äänioikeus eurooppalaisissa vaaleissa.
- c) Järjestäjien on ennen allekirjoitusten keräämistä pyydettävä asianomaisella lomakkeella, että Komissio rekisteröisi aloitteen. Halutessaan he voivat toimittaa liitteeksi lisäperustelua tai lakitekstin.
- d) Komissio joko rekisteröi tai hylkää aloitteen kahden kuukauden sisällä ja ilmoittaa järjestäjille päätöksen syyt sekä mihin mahdollisiin oikeudellisiin tai muihin valitusmenettelyihin he voivat ryhtyä.
- e) Vähintään 7 jäsenmaasta on kerättävä huomattava määrä nimikirjoituksia. Kunkin maan osalta tämä määrä vastaa ko. maan paikkamäärää Euroopan parlamentissa kerrottuna 750:llä.
- f) Rekisteröinnin yhteydessä sekä läpi koko prosessin järjestäjien on tehtävä selkoa rahoituslähteistään ja huolehdittava niiden täydestä läpinäkyvyydestä.
- g) Allekirjoituksia voi kerätä Internetissä tai paperilistoille. Eri maissa on käytössä erilaisia menettelytapoja allekirjoitusten rekisteröimiseksi ja niiden oikeellisuuden varmistamiseksi. EU:n 27 jäsenvaltiosta 18:ssa allekirjoittajan henkilöllisyys on varmennettava henkilöllisyystodistuksella tai passilla, yhdeksässä ei.
- h) Varmennettujen allekirjoitusten keräämiseen ja ehtojen täyttämiseen on käytettävissä 12 kuukautta ennen kuin ne on toimitettava komissiolle.
- i) Kansalaiskomitea voi "sopivalla tasolla" esitellä aloitteen komissiossa henkilökohtaisesti. Euroopan parlamentissa järjestetään myös kuuleminen. Komissio julkistaa kolmen kuukauden sisällä oikeudelliset ja poliittiset päätelmänsä sekä syyt toimenpiteisiin ryhtymiselle tai niistä pidättäytymiselle..
- j) Varmistaakseen, että henkilötietoja kerätään vain ja yksinomaan aloitteen tarkoitusperää varten ja että ne tuhotaan tämän jälkeen on kansalaisaloitteen järjestäjien ja viranomaisten noudatettava tietojensuojamääräyksiä. Järjestäjiä voidaan myös rangaista jos sääntöjä rikotaan muulla tapaa, esimerkiksi väärennettyjen nimikirjoitusten muodossa.

Lainsäädäntö EI anna kansalaisille aitoa oikeutta tehdä lainsäädäntöaloitteita, sillä ne eivät sido komissiota. Vaikka eurooppalainen kansalaisaloite saisi tarvittavan määrän allekirjoituksia ja olisi kaikkien sääntöjen mukainen, voi komissio silti hylätä sen. Eurooppalaisen kansalaisaloitteen ominaislaatu on ymmärrettävä oikein: se on suuntaviivoja luova työkalu, jonka avulla kansalaiset voivat kiinnittää paitsi komission myös tiedotusvälineiden ja suuren yleisön huomion tiettyyn kysymykseen sekä käynnistää koko Euroopan laajuisen keskustelun tästä aiheesta.